

Izveštaj sa javne tribine

„Međunarodni standardi slobode pristupa informacijama i potreba za unapređenjem zakonodavstva i prakse u Srbiji“

U okviru projekta Jačanje kapaciteta nevladinih organizacija za primenu međunarodnih standarda u oblasti ljudskih prava koji finansira Kanadska agencija za međunarodni razvoj održana je tribina **Međunarodni standardi slobode pristupa informacijama i potreba za unapređenjem zakonodavstva i prakse u Srbiji**. Tribina je održana u Medija centru Beograd, 13.03.2008. godine.

Na početku tribine mr Dejan Milenković iz Komiteta pravnika za ljudska prava predstavio je Priručnik za primenu međunarodnih instrumenata i ukazao državnim organima i nevladinim organizacijama na mogućnosti obostranog korišćenja ovog priručnika. On je ukazao da je priručnik objavljen i na romskom jeziku i da će romska populacija imati napokon mogućnost da sazna više o svojim ljudskim pravima uz istovremeno ostvarenje često uskraćenog prava - prava na jezik.

Poverenik za informacije od javnog značaja, Rodoljub Šabić, pozdravio je objavljivanje ovog priručnika i izrazio zadovoljstvo što se oblast slobode pristupa informacijama našla obrađena u njemu. Istovremeno je ukazao da je usaglašenost zakonodavstva sa međunarodnim standardima samo preduslov u njihovom ostvarenju. Oblast slobode pristupe informacijama reguliše zakon koji je u osnovi u skladu sa međunarodnim standardima, ali je problem što su komplementarni zakoni, koji su neophodni za punu primenu ove slobode, zastareli.

Poverenik za informacije istakao je značaj pomoći nevladinih organizacija od samog donošenja Zakona o slobodnom pristupu informacijama u ostvarenju primene zagarantovane slobode u praksi, i istakao da su nevladine organizacije i dalje istrajne u naporima da se ova sloboda ostvaruje u punom obimu. Naime, kako je naveo Poverenik, ovlašćeni predlagači nisu reagovali na njegove zahteve da se usvoje zakoni o zaštiti podataka o ličnosti i klasifikaciji tajnih podataka koji bi bili u skladu sa međunarodnim standardima. S druge strane, nevladine organizacije iskoristile su institut građanske inicijative i uspele da sakupe 70.000 potpisa kako bi zakon ušao u skupštionsku proceduru. Na žalost, ovi naponi su se izjalovili, s obzirom da je na dan održavanja tribine 13.03.2008. godine Narodna skupština raspuštena.

Nemanja Nenadić, iz nevladine organizacije Transparentnost – Srbija, ukazao je na mogućnosti primene ovog zakona u antikoruptivne svrhe. Nenadić je istakao da

međunarodni standardi predstavljaju minimum a ne maksimum zahteva državi, s obzirom da je oni predstavljaju konsenzus mnogobrojnih država o tome kako jednu oblast treba regulisati. Nemanja Nenadić je rekao da se građani često obraćaju nevladinim organizacijama kako bi one u njihovo ime uputile zahtev, jer su oni kao pojedinačna lica ostali bez ikakvog odgovora na zahtev. U mnogim slučajevima nevladine organizacije čije aktivnosti imaju medijsko pokriće dobiju zadovoljavajući zahtev.

Nakon uvodnih reči panelista, predstavnici nevladinih organizacija istakli su da postoji napredak u organima uprave u vezi primene Zakona o slobodnom pristupu informacijama u smislu da su formalno postavljena lica koja po zahtevima građana treba da postupaju. S druge strane, istaknuto je da je zabrinjavajući način njihovog postupanja i da se o poštovanju standarda dobre administracije ne može govoriti. Predstavnica Beogradskog centra za ljudska prava istakla je da i nakon dugotrajnih treninga ovlašćenih lica za postupanje po zahtevima za informacijama od javnog značaja, ova lica nisu voljna da u skladu sa zakonom po zahtevima postupaju. Primećeno je da ovlašćena lica postupaju po zahtevima nakon intervencije Poverenika od javnog značaja.

Poverenik za informacije je istakao da često reaguje na žalbe neformalno. Iz ovoga se može zaključiti da je autoritativnost organa presudna za ostvarenje ove slobode, a ne svest o zakonskoj obavezi organa da po zahtevu za informacijama na propisan način postupi.

Na tribini je pomenut i primer zahteva nevladine organizacije Inicijativa mladih po čijem zahtevu za informacijama o broju prisluškivanih osoba Bezbednosno-informativna agencija nije odgovorila ni nakon intervencije Poverenika. Ovaj slučaj danas se nalazi pred Evropskim sudom za ljudska prava.

Opšti je utisak da je uloga nevladinih organizacija u ostvarenju pune slobode pristupa informacijama ključna i da se ona ogleda u nekoliko aspekata:

- iniciranju donošenja zakona u skladu sa postignutim međunarodnim standardima;
- inicijalnom lobiranju uz medijsku podršku za stvaranje preduslova za rad nezavisnog nadzornog organa;
- dizanju svesti građana i medija kao specifičnog korisnika ovog prava o značaju prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja;
- obuka ovlašćenih lica za pružanje informacija po zahtevu;
- praćenje primene ostvarivanja prava kroz interakciju sa građanima pri pružanju pravne pomoći i neposrednim traženjem informacija relevantnim organima;
- definisanje problema u interakciji sa nezavisnim telom, tj. Poverenikom za informacije od javnog značaja;
- korišćenje zakonskih mogućnosti za izmenu zakonodavstva.

Oblast slobode pristupa informacijama svakako predstavlja dobar primer strateškog zastupanja od strane nevladinih organizacija koje su umrežavanjem uz dobro koordiniranu strategiju i saradnju sa nezavisnim nadzornim organom postigle cilj - visok nivo u ostvarenju ove slobode u Srbiji.